

Egidius De Blaeser, door ons allen Dius Prati genoemd, was de vrucht van een overspelige romance van zijn voortvarende moeder met een Siciliaanse minnaar. De man was in het provinciale Heist-aan-Zee beland als uitbater van een ijssalon, waar hij boven het stracciatella-ijs, de gelato al limone en de sorbetto al cioccolato al snel elke avond de ijskleurige ogen van Dius' toekomstige moeder had zien zweven. Of hij viel voor die ogen of voor haar likkende tongpunt, is niet bewaard voor de overlevering. In elk geval zou, volgens Dius' eigen zeggen, de geheime passie enkele maanden hebben geduurd; dat had zijn moeder hem zelf nog verteld in een moment van openhartigheid, trillend in haar rolstoel in het woon-zorgcentrum, enkele maanden voor ze de West-Vlaamse geest gaf. Dius' vader moet wel een vaag vermoeden hebben gehad, vooral wanneer hij de gitzwarte haren van zijn zoon met de hoogblonde lokken van zijn vrouw en zijn eigen vale sprieten vergeleek. Van de ijssalon is geen spoor meer; volgens Dius stond de winkelruimte kort na zijn geboorte alweer te huur en is zijn biologische vader spoorloos verdwenen.

De ouders van Dius hielden een schoenwinkel in een groot oud pand, niet ver achter de kust; voorbij de binnenkoer achter het hoge huis liep de eigendom over in ruime ateliers, waar zijn officiële vader hele dagen doorbracht met reparaties, gezeten tussen oude rekken vol afgetrapte schoenen, terwijl zijn vrouw in de winkel met klanten praatte – haar doordringende stem was vaak tot in de ateliers te horen, tenminste wanneer de machines niet snorden.

Het vormt mijn vroegste herinnering, zei Dius me op een keer, die zoemende machines, de geur van warme lijm, de dunne kruipolie op de lagers, ik ruik dat nog steeds. Ik ging dan naast mijn vader op de grond zitten, kneep mijn ogen stijf dicht om zo intens mogelijk van het schrapende geluid van de slijpsteen te genieten, en opende ze pas wanneer de wielen stilvielen, of als het geluid van het hamertje waarmee hij fijne spijkers in vrouwenhakken dreef, mij uit mijn trance haalde.

Ik heb later geregeld in het huis gelogeed, weken waarin ik aan het strand ging zitten lezen en van boeken droomde die ik nooit zou schrijven. De tweede etage waar ik verbleef had een klein balkon van hardsteen, dat op de ateliers uitkeek en waar ik soms stond te roken, omdat roken in de kamers verboden was. In de ouderwetse woonkamer met de geverniste lambriseringen hing tegen het rood-gouden behang een ingelijste prent waarop een negentiende-eeuwse begoede familie was te zien die samendromde rond een kleine calèche in de sneeuw; onder de prent stond in rode sierletters de zin *Snowed up on Christmas Eve* – woorden die, vreemd genoeg, jaren later nog in mijn herinnering opkwamen op de meest onverwachte ogenblikken.

Ik heb er ooit een lange, lome augustusmaand doorgebracht met Nouka, die op een kleine cassette recorder eindeloos muziek van de Gipsy Kings afspeelde. Dat was nog voor de grote uitbreiding van de haven, toen Heist nog iets van de verloren grandeur uitstraalde, een melancholieke sfeer waarin we, in de lang aanhoudende schemer van de zomerdagen, naar brasserie Coupe de Nice slenterden, waar Nouka stevast meloenijs met gebrande nootjes en slagroom at, haar voeten op een stoeltje van wit plastic, terwijl ik liefdevol het zand van tussen haar tenen wreef, waarvan de schelpvormige nagels, als even zoveel, volmaakte venusschelpjes die met elke teen kleiner werden, glimmend zwart waren gelakt.

Ik kan me nog als gisteren de dag herinneren waarop Dius aanbelde bij het huis in het oude centrum van de provincie-stad, waar ik toen woonde. Nouka opende de zware deur; ik zat op de bovenste etage te werken aan mijn proefschrift, ze wist dat ik niet graag werd gestoord, temeer omdat mijn werk niet bepaald vlotte in die periode. Ze riep me naar beneden met de boodschap dat een van mijn studenten voor de deur stond.

Toen ik door de lange hoge gang aan kwam lopen zag ik in de deuropening een jongeman staan met gitzwarte haren als een duistere stralenkrans om zijn hoofd. De bovenste knoopjes van zijn kraagloze witte overhemd stonden open, een gouden kettinkje blonk tussen zijn borstharen. Hij zag er sjofel en toch elegant uit, een straatschoffie met de allures

van een ouderwetse aristocratenzoon. Hij moet toen niet veel ouder dan twintig zijn geweest – in een flits herinnerde ik me dat hij het was die tijdens mijn college over de Italiaanse schilder Vittore Carpaccio er plots had uitgeflapt dat hij wel beter hondjes kon schilderen dan die drolletjes van de Venetiaanse meester. Het hele auditorium was een ogenblik verbijsterd en stil geweest, tot er hier en daar gegiechel ontstond. Dius werd vuurrood, keek om zich heen, zag de grijnzende gezichten, stond op en verliet het lokaal. Ik was zelf even van mijn melk geweest, omdat het licht lachwekkende van zijn opmerking zo snel was omgeslagen in een pijnlijke situatie. Ik had me niet echt meer kunnen concentreren – Carpaccio's inderdaad soms rare hondjes bleken plots alle virtuositeit van de grote schilder belachelijk te maken. Men moet maar naar het vreemde mormel kijken dat, opzittend met de voorpoten in de handen van de voorste, afwezig sturende vrouw op het bekende portret van de *Twee Venetiaanse dames*, met dat soort van kruiperig chagrijn naar de kijker staart waardoor honden zo afstotelijk kunnen lijken voor wie niet houdt van hun onderdanige, hysterische soort. Ik had het gevoel dat ik mijn greep op de studenten kwijt was. Ik knipte de projector uit en beëindigde de les voortijdig. Bij het verlaten van de academie had ik nog om me heen gekeken, maar Dius was nergens meer te zien.

Nu, die ochtend waarop Nouka gastvrij de deur had geopend voor een nobele onbekende, stond hij voor mij met een licht uitdagende grijns en zei: Mag ik binnenkomen? Ik heb een verrassing voor u.

De omkering van de situatie, waarbij een student zijn docent aan de deur komt aanspreken als was hij een rijke oom die een geschenk komt aanbieden, had iets zo misplaatst dat ik even uit het lood werd geslagen. Hij keek me afwachtend aan met een soort vrolijke, lichte arrogantie. Ik kon hem beleefd wegsturen, hem met enige strengheid zeggen dat het ongepast was in de privacy van je docent binnen te dringen, maar voor ik het goed besepte gaf ik, met een gebaar waarmee je je nu eenmaal gewonnen geeft, te kennen dat hij binnen kon komen. Daarmee was de toon gezet. Dinsdag kwam de voorkamer in, ik noodde hem te gaan zitten. Hij stak van wal.

Omdat hij gemerkt had dat ik wat overwerkt was... nee, niets persoonlijks, excuus, hij bedoelde het goed, omdat ik nu eenmaal... welja, op hem een diepe indruk had gemaakt, of wacht even, nee, euhm... het speet hem, dat van die hondjes – eigenlijk... omdat hij zo vaak iets had gedacht tijdens de colleges maar nooit had durven spreken... had hij gedacht, nee dat bedoelde hij ook niet, eigenlijk omdat ik...

Omdat ik uw vriend wil zijn, flapte hij eruit, kleurde bloedrood en viel stil.

Ik staarde verbluft naar de jongeman, die met een mengeling van bravoure en verlegenheid, vechtend om zijn waardigheid te herwinnen, de vingertoppen tegen elkaar bracht en me met een afwachtende blik aankeek. De verschijning van een mens in al zijn argeloosheid kan op een openbaring lijken. Elke vorm van hiërarchie tussen ons viel weg. Ik was zelf begin dertig; we scheelden hooguit tien jaar. Vriendschap

vragen, hoe gek wil je het hebben – zoals we het als kinderen ‘aan vroegen’ met een buurmeisje om dan snoep met elkaar te delen.

Er ging van alles door mijn hoofd – er bestaan genoeg beschouwingen over de vriendschap, het is wellicht, naast de liefde, een van de grootste thema’s van de literatuur; Ovidius schreef roemruchte, deels wanhopige gedichten voor zijn verloren vrienden, voor Seneca is een vriend een soort alter ego, volgens Cicero is vriendschap zelfs moreel superieur aan de liefde, omdat ze veel meer op een bewuste keuze voor een bepaald type mens dan op blinde passie voor een erotische verschijning steunt – maar het enige wat me op dat moment te binnen schoot, is wat Michel de Montaigne zei over zijn vriendschap met Étienne de La Boétie: omdat hij het was en omdat ik het was. Iets in mij gaf zich gewonnen, met de lichtzinnigheid waarmee je op onvoorziene situaties reageert: quia absurdum – omdat er geen reden voor is.

Zozo, zei ik, kuchte en zweeg.

Door de smalle straat passeerden twee luidruchtig kwebbelende studenten; ik woonde amper op enkele honderden meters van het instituut waar ik les gaf, en was het gewend studenten voorbij mijn huis te horen lopen. Maar hier zat er een in mijn voorkamer die had aangebeeld met een vrijpostigheid waarmee ik geen raad wist, en ik liet hem blijkbaar begaan.

Ik wil mij niet opdringen, zei hij toen de stilte ongemakkelijk werd, maar ik heb de beschikking over een grote ruimte ergens in de noordelijke polders, niet ver van de Nederlandse grens, waar u zich goed zou kunnen concentreren. Ik heb

gehoord dat u aan een proefschrift werkt. U ziet er vaak zo... toch eigenlijk, welja, vermoeid uit, en ik dacht...

Nu bekeek hij me van onderop, alsof hij een klap of een botte afwijzing verwachtte.

Ik zat hem, vrees ik, nog steeds licht verbijsterd aan te staren – ik voelde lichte irritatie, gefascineerdheid en ongeduld door elkaar warrelen. Ik herinnerde mij dat hij in de eerste maanden van het academiejaar een tekst had ingeleverd waarin hij zichzelf vergeleek met een veulen in een wei vol hem aanstarende stieren; zo vervreemd, eenzaam en misplaatst voelde hij zich blijkbaar tussen de andere studenten. Zijn handschrift maakte vreemde, wankele sprongen, maar hij schreef met een rietpen, waardoor de breed uitgevallen en met ongelijke inktdruk ontstane letters schuinweg over het blad dansten als waren ze bergop tegen de wind in geschreeuwd tijdens een storm; hij had vier kantjes nodig gehad waar een normale student met eentje toe kwam voor een vergelijkbaar korte tekst. Zijn bekentenis was kinderlijk en naïef, en tegelijk sprak er een vreemde schoonheid uit. Ik had zijn tekst apart in een lade gelegd in plaats van hem, zoals het hoorde, met de andere werkstukken van de studenten in te leveren voor het archief. Ik had ook niet goed geweten hoe ik zijn werk moest quoteren. De opdracht die ik had meegegeven was: Maak je eigen plaatsbepaling in het huidige artistieke klimaat. Maar Dius schreef over vijftiende-eeuws tempera, de gulden snede in polderlandschappen, zijn verlangen om naar Ushuaia te trekken om er wilde lama's te spotten. Of was zijn tekst een doortrapte parodie op een of ander conceptueel kunstenaarsmanifest, waarmee hij mijn opdracht belachelijk had willen maken?

Ergens moet ik de vier onhandig volgekrabbelde bladen, die meer op een noodkreet leken dan op een verhandeling, nu, na al die jaren, nog in een lade van mijn schrijftafel liggen hebben.

Ik heb daarginds in de polders zelf een schilderatelier, zei hij, het is een oud gildehuis dat niet meer in gebruik is, het grenst aan een verwaarloosd park en een oud kasteeltje, ik kan er een mooie ruimte voor u vrijmaken waar u zich helemaal kunt afsluiten om in alle stilte te werken. U moet me geen huur betalen. Ik zal u niet storen. Ik zorg ook voor eten.

Hij boog het hoofd en keek me vanonder zijn wenkbrauwen met iets van spanning en afwachting aan, alsof hij vreesde dat ik hem nu echt wel de deur zou wijzen.

Omdat ik bleef zitten staren zonder iets terug te zeggen, raapte hij zijn moed bij elkaar en waagde zijn gok: Zullen we er de volgende vrije woensdagmiddag samen naartoe rijden? Het is een goede twintig kilometer van hier.

Ik schoot even kort in een ongelovige lach.

Maar ik weet niet wat me bezielde – ik dacht al aan het bedenkelijke hoofdschudden van Nouka, die me zou vragen of ik op mijn kop gevallen was: een overwerkte docent die nergens tijd voor heeft, al helemaal niet voor romantische uitjes met haar, en die dan nota bene met een student op woensdagmiddag op zwier gaat in plaats van zijn broodnodige tijd te benutten?

Maar het was te laat; ergens in mijn hoofd was iets op een kier gaan staan, er woei een verfrissende wind naar binnen, een soort beloftevol schemeren van onvoorziene mogelijkheden die me uit mijn zelfgeschapen sleur zouden kunnen bevrijden.

Goed, zei ik zo droogjes mogelijk, waarom niet.

En omdat hij het was die nu bleef zwijgen, voegde ik er, zelf bijna met verlegenheid, aan toe: Dat is dan afgesproken. Waar zien we elkaar?

Ik kom u halen, zei hij. Ik rijd wel. Volgende woensdag om twee uur.

Ik duwde hem de deur uit en haalde verontschuldigend mijn schouders op toen Nouka haar hoofd uit de deur van de woonkamer stak en me vragend aankeek.

Ik verdween naar mijn werkkamer op de tweede etage en verdiepte me in wat de filosoof Kant over mijn oordeelsvermogen had te melden.

Als het begrip dat de oorzakelijkheid bepaalt een natuurbegrip is, dan zijn de principes technisch-praktisch; is het daarentegen een vrijheidsbegrip, dan zijn ze moreel-praktisch.

Wat héb ik hier in godsnaam aan, vroeg ik me vertwijfeld af, en ging een kop koffie zetten.

Het gammele bestelbusje – door hem steevast een camionette genoemd – waarmee Dius mij die woensdag naar het polderdorp Ganzevliet bracht, lag vol onduidelijke rommel. Opengescheurde zakken pleister, gebroken spieramen, beitels, handzagen en hamers, een rol kippengaas, een rol schilderdoek, en tussen dat alles een oude oliedrum. Het rammelen, gecombineerd met het geraas van de brullende versleten motor, was zo oorverdovend dat we amper een woord konden wisselen; de vering was zo goed als stuk, bij elke bult in de

weg leken we een trap onder onze kont te krijgen. Bij het schakelen raakte op een bepaald moment de pook uit de versnellingsbak. Dius hield hem even grijnzend in de hand, plofte hem dan met kracht in de opening, rommelde er even mee, schakelde opnieuw en reed verder alsof er niets was gebeurd. We passeerden het voormalige militaire domein net voor Eikenlo; Dius sloeg de weg naar de verlaten barakken in, parkeerde de auto en zei: Laten we eerst even wandelen.

Ik was te perplex om iets te zeggen. De zon brak door waterige wolken, ik rook de scherpe geur van populieren, de bladeren van een witte abeel wentelden en warrelden aan lage takken bij een modderige sloot. Een klad duiven kantelde met flappende vleugels boven onze hoofden. Ik rilde, stak mijn handen in de zakken van mijn te dunne colbertje en stapte achter Dius aan, inmiddels geërgerd en vervuld van spijt dat ik niet op mijn warme studeerkamer zat te lezen over mijn oordeelsvermogen.

Het moet ergens in de jaren tachtig zijn geweest; er waren geen mobieltjes, internet bestond niet, het krantennieuws werd gedomineerd door diverse aanslagen van een communistische terreurcel op doelwitten van de NAVO in Evere bij Brussel.

De luchtdruk daalde snel, de zon gaf amper warmte. Maar de zure, vochtige bosgrond prikkelde mijn neus; hoelang was het geleden dat ik deze natuurlijke frisheid nog had geroken, sinds ik in het sombere hoge huis in de oude stadswijk was gaan wonen? Terwijl ik achter Dius aan stapte leken mijn longen zich te openen, en daarmee mijn altijd gesloten, veel te ijverige, jagende gedachten. Na ongeveer een kwartier stappen

over de oude gebetonneerde weggetjes kwamen we bij een stuk bos dat er wilder en verlatener uitzag. Dius sprong van de weg af en de sloot over. Hij wenkte. Met een onhandige sprong kwam ik naast hem te staan; ik moest even naar zijn schouder grijpen om mijn evenwicht te hervinden. Hij wees op een donkere boomstronk waarvan de wortels waren doorgezaagd. Eromheen waren sporen te zien die erop duiden dat er al was geprobeerd de stronk te verslepen. Dius keek me met stralende blik aan.

Vogelogen-esdoornwortel, zei hij verrukt. Deze wortelknol is goud waard. Help je me even hem naar de auto te dragen? Alleen is dat echt niet te doen. Ik slikte iets moeilijk definieerbaars weg. Dius bukte zich, wrikte de stronk los en probeerde hem op te tillen.

Pak jij de andere kant?

En omdat hij mijn geërgerde blik zag: Dit is zeldzaam hout, alleen ouderwetse houtvesters kennen dit nog. Ik wil hem in ragfijne bladen laten snijden om als finer te gebruiken. Ik maak er een tafel van waaraan je kunt zitten schrijven. Je zult zien, het wordt iets unieks. Het wordt mijn geschenk voor jou.

Ik staaarde naar de met modder en mos bedekte knol. Ik voelde iets als walging voor de zinloze woekering die uit de obscene donkere naaktheid van de houtmassa sprak, alsof ze de hele zinloosheid van deze onderneming, van mijn gedweeheid om hierin mee te gaan symboliseerde, uiteindelijk van mijn hele richtingloze bestaan zelf.

Van het ruim een halfuur zwoegen en sjouwen herinner ik me alleen nog de vettige, kille afdruk op mijn handen die

geen zwaar werk gewend waren, de steeds weer wegglippende vormloze massa, het uitblazen en hijgen, het weer oppakken van de vervloekte klont, de pijn in mijn rug, de lach van Dius die me aanporde en telkens zei dat het niet ver meer was – en de blaren in mijn handpalmen achteraf. Toen we de stronk met grote moeite in de auto hadden getild en even later het stadje passeerden, stopte hij bij een kippenkraam, bestelde twee gebraden haantjes met een flinke portie gebakken aardappelen en stapte welgemoed weer in, terwijl ik op de versleten passagiersstoel had zitten balen. Fluitend startte hij de hoestende motor, we denderden over een oude kasseiweg langs zompige weiden en rijen door de polderwind schuin overhangende populieren. De boomstronk begon een de oren pijnigend rolgevecht met de oliedrum achterin. Dius leek steeds vrolijker te worden.

Wat is poëtisch leven? Ik had nooit over die vraag nagedacht voor ik het oude gildehuis in Ganzevliet betrad. Een ruimte gevuld met bij elkaar verdwaalde voorwerpen, een collectie dingen zonder samenhang, een troep ongeregeld, fragmenten van meubels uit interieurs en ateliers, een paar muziekinstrumenten, bibelots, een stapel oude boeken, slordig bij elkaar gelegd; twee exotische kleine krissen, de schedel van een soort geit naast die van een mens; een ruwe granietsteen die eruitzag als een grote gemberknol, met daarop een dikke plank van ongeschaafd hout – dat alles, in zijn toevallige vorm en grilligheid opdoemend als een geheime schatkamer, maakte

op mij de onmiskenbare indruk van iets dat dicht naderde tot wat we inspiratie noemen – een gestolde wolk van louter toevalligheden, voorwerpen die in hun thuisloze staat teruggekeerd zijn tot een bestaan als louter Ding. Hierbij stak mijn eigen werkruimte thuis, met haar schrale rekken alfabetisch geordende boeken en het altijd netjes opgeruimde bureau, af als een academische vorm van verbeeldingsarmoede.

Achter in de verkommerde ruimte stond naast een harmonium een grote schildersezal, met daarop een onafgewerkt mythisch ogend tafereel dat eerder in de zestiende dan in de late twintigste eeuw thuishoorde. Ik rook meteen de geur van terpentijn, lijnolie en siccatief.

Eertijds hadden in deze nu vochtig ruikende zaal, zo stelde ik me voor, de notabelen en burgers van de streek de opvoering van het Volkstoneel bijgewoond, of een van de concerten van de plaatselijke blaaskapel – vandaar de tuba, de alpenhoorn en de kapotte klarinet ergens op een met fijn gruis bestoven secretaire, waaraan dan weer een poot ontbrak; een euvel dat verholpen was door een stutje van geroest staal. Door het vaalwitte gebinte hoog boven ons fladderde een kleine, verdwaalde vogel, die, opgeschrikt door ons binnenkomen, in paniek met een pijnlijke knal tegen een hoog tuimelraam aan vloog en daarna als een vodje naar beneden viel, meteen verloren tussen de onoverzichtelijke hoop spullen. Ik keek met open mond toe. Dius had inmiddels, in de kleine ruimte vooraan waar vroeger wellicht de ontvangstbalie gevestigd was en die hij had omgetoverd tot een primitieve keuken, bestek uit de rekken gehaald, borden en glazen op een grote plank met schragen gezet. Hij schepte de aardap-

pelen op, gooide de haantjes op een oud tinnen dienblad met een motief van eikenloof, liep naar een oude platenspeler, en even later hoorde ik muziek van Lassus door de ruimte schallen – *Vinum bonum et suave* – de goddelijke Orlando di Lasso, mijn weke plek, de muziek die ik beluisterde op alle ogenblikken waarop ik diep in de nacht vertwijfeld probeerde troost te vinden voor mijn weinig heldhaftige leven. Ik hapte even naar adem; Dius nodigde me met een breed gebaar uit te gaan zitten. Hij prikte een van de haantjes op een vleesvork, legde het op zijn bord en viel er meteen op aan. Het was vijf uur in de middag; buiten zonk het zonlicht langzaam weg. Ik zag, door de hoge ramen aan de noordkant, enkele geel verkleurde kruinen waaien, en daarboven snel en laag overdrijvende wolken met een gouden rand. De wind joeg met doffe dreunen om het oude, hoge dak.

Ik herinner me van die dag verder alleen een indruk van weidse schemer over de polders – een leeggelopen zee, zei Dius, terwijl ik achter hem aan liep naar een hoge meidoornhaag, waarin hij een rond kijkgat had uitgeknipt: de natte voren van de akkers, die als geëtste strepen naar de einder toe golfd, leken een omkaderd landschap in een droom. Ver weg tekende een klad spreeuwen surreële wolken in de lucht. Aan de achterkant van het oude gildehuis was de gevel boven het gelijkvloers open: de grote hooizolder liep blijkbaar boven de hele zaalruimte door en was aan de achterkant niet afgesloten. Er stond een oude houten ladder voor, nog gemaakt

van gevilde boomstammetjes die met van die oude, vierkante spijkers en roestig ijzerdraad bij elkaar werden gehouden. Ik zag daarboven, als we enkele meters achteruit stapten, losse hopen grijs geworden stro die blijkbaar als vloerbedekking dienden. Als ik daar werk, zei Dius, trek ik de ladder op zodat niemand mij kan storen.

Wie zou je hier storen? vroeg ik schaapachtig.

Dat zul je nog wel merken, zei hij, en liep door.

Even verderop, waar het terrein eindigde, lag een plank over een ondiepe beek. Dius balanceerde erover, ik volgde hem: we kwamen in de kasteeltuin terecht. Aan de voorkant schemerde het donkere gebouw door de bomen. De roodomrande avondwolken weerspiegelden grillig in de grote ramen op de eerste verdieping, en door een vreemd lichteffect leek het alsof in het huis alle lampen waren aangegaan terwijl daarboven, boven de zacht wiegende kruinen van het park, een laatste wolk als een afgerukte engelenvleugel ons herinnerde aan de voorbije middag.

Er woont allang niemand meer, zei Dius, het is eigenlijk geen kasteel maar een oude commanderij, je weet wel, zo'n groot landhuis uit de tijd van Napoleon, er horen meer dan tien hectaren bij.

Hij trok me mee naar de diepte van het overwoekerde park waar een vervallen pergola stond. Een koude wind stak op, de eerste adem van de nacht. Twee kleine vogels vluchtten voor onze voeten uit en verdwenen in de vale, opgeschoten braamstruiken. Het rook naar vuur en bladgrond. Ik rilde. In de oude pergola, enkele tientallen meters achter de hoge meidoornhagen, stonden een paar geboetseerde koppen,

lelijk en onaf, als totems uit een andere tijd. Het schemerlicht gaf ze iets onheilspellends. Ik vroeg maar niets.

We liepen terug, het was inmiddels donker geworden; in de grote ruimte leken alle dingen nader tot elkaar te zijn gekropen om daar een onontwarbare massa te vormen; door de hoge oude ramen blies een venijnige tocht. In de auto op weg naar huis zeiden we beiden haast geen woord. Toen ik thuiskwam, was Nouka er niet; er lag een briefje op tafel: Ik ben met een vriendin gaan dansen. Tot morgen.

Maar ook de volgende ochtend was ze er niet.

Dius liet zich enkele weken niet meer zien. Hij was ook afwezig in mijn lessen, en miste zo een deadline voor een opdracht. Ik gaf in die tijd net enkele colleges over de zestiende-eeuwse Italiaanse schilder Jacopo da Pontormo, bekend van enkele grote religieuze werken, waaronder een adembenemende kruisafneming. Ik had de studenten gewezen op de lijnen die dwars door het schilderij liepen indien je vertrok vanuit de blikrichting van elk personage; het verwarrende spel met perspectieven dat daaruit ontstond riep een sterk gevoel van instabiliteit en onbehagen op. Wat wilde Pontormo met al die ontredderde lijnen en blikrichtingen zeggen, vroeg ik mij hardop af, terwijl ik een dia toonde van het ronduit schitterende tafereel. Het stralende blauw van de gewaden van de treurende leek bijna fluorescent op te lichten in het verduisterde lokaal. Ik wees hen op de merkwaardige figuur uiterst rechts, de enige die ons pal in de ogen leek te kijken.